

"דרך חייך"

מיזם חינוכי לזכרם של בני ראשון לציון שנפלו
במערכות ישראל

בית יד לבנים
ראשון לציון
שרה אשר- מנהלת אגף פורשת ישראל ובית יד לבנים
אחראית המיזם: עור אבן דגן- רכזת משפחות,
חינוך והנצחה

טוראי אליהו כרובי

נולד ביום י"א בניסן תרע"ה (26.3.1915),

נפל ביום כ"ה באייר תש"ח (03.06.1948)

בהפצה המצרית על ראשל"צ

במלחמת העצמאות בן 33 בנופלו

ילדותו

אליהו, בנם של אלקה ומשה קפוסטה.
נולד בעיר פלוצק, פולין ולמד בבית ספר
יסודי עממי.

נעוריו

אליהו הצטרף ל"החלוץ הצעיר"
בגליציה המערבית. אחרי 4 שנים
שעשה בקיבוץ-ההכשרה בעיירה
אושוויץ הגיע לארץ בעלייה ב' בשנת
1938.

אליהו ב"חלוץ העברי".
שנות השלושים (למאה ה-20)

"החלוץ"

ארגון להכשרת יהודים לעליה בארץ. ארגון "החלוץ" שם לו מטרה להכשיר את חבריו לעלות לארץ לישראל לשם התיישבות, בעיקר התיישבות חקלאית שיתופית. בין שתי מלחמות העולם 1918-1939 נפוצה תנועת "החלוץ" שמרכזה היה בפולין.

בוועידת היסוד של ההסתדרות הוחלט: "הדרך היחידה לשחרור העם העברי מהדיכוי הלאומי והסוציאלי (החברתי) היא יצירת חברה עברית עובדת בארץ ישראל, בלי מנצלים ומנוצלים" עקרונות נוספים של החלוץ היו: השתייכות להסתדרות הציונית, זיקה להסתדרות העובדים בארץ ישראל, למוד השפה והתרבות העברית הכשרה בגולה לחקלאות ולעבודה גופנית אחרת ועליה לארץ.

הקמת משפחה

אליהו התיישב בראשון לציון ועבד כנגר במחנה הצבא הבריטי בבית-נבאללה ואחר-כך בבית-החרושת לרהיטים "תרזה" בראשון לציון. הוא היה מסור לעבודה ואף נבחר לוועד העובדים ולאחר שביתת-החרושת נעשה קואופרטיב שימש חבר ההנהלה. בשנת 1938, נשא אליהו לאישה את כרמלה, תושבת נס ציונה.

הקמת משפחה

בשנת 1939, הפך לאב עם
הולדת בנו יאיר ובשנת
1945 נולד בנו עמי.

השירות הצבאי

כבר משנת 1938, אליהו היה חבר ה"הגנה" והיה יוצא לשמירה בפרדסי ראשון לציון.

השירות הצבאי

אליהו היה מפקד כיתה 19 בזמן שירותו בהגנה.

אליהו כרובי מפקד כיתה ב"הגנה" - רשימת פיקודיו בכתב ידו. שנות הארבעים (למאה ה-20)

כיתה 49
מפקד כיתה אליהו
1. אונגאר יחזקאל בית יעקב חזק פניקה
2. קונלי משה בית יעקב חזק פניקה
3. נירנברג משה בית יעקב חזק פניקה
4. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
5. סולמן משה בית יעקב חזק פניקה
6. סלמה רחל בית יעקב חזק פניקה
7. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
8. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
9. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
זאבזאב - נתן לוי משה חזק פניקה

3 חוק
מפקד כיתה 19
כרובי אליהו
1. אונגאר יחזקאל בית יעקב חזק פניקה
2. קונלי משה בית יעקב חזק פניקה
3. נירנברג משה בית יעקב חזק פניקה
4. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
5. סולמן משה בית יעקב חזק פניקה
6. סלמה רחל בית יעקב חזק פניקה
7. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
8. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
9. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
זאבזאב - נתן לוי משה חזק פניקה

כיתה 49
מפקד כיתה אליהו
1. אונגאר יחזקאל בית יעקב חזק פניקה
2. קונלי משה בית יעקב חזק פניקה
3. נירנברג משה בית יעקב חזק פניקה
4. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
5. סולמן משה בית יעקב חזק פניקה
6. סלמה רחל בית יעקב חזק פניקה
7. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
8. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
9. אונגאר משה בית יעקב חזק פניקה
זאבזאב - נתן לוי משה חזק פניקה

ארגון ה"הגנה"

הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של היישוב היהודי והתנועה הציונית בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי, בין 1920 ל-1948, והיה התשתית להקמת צבא ההגנה לישראל עם הקמת המדינה.

"ההגנה" הוקמה ב-1920 על מנת לכוון הגנה כוללת ליישוב מפני התקפות ערביי הארץ. בתחילה, עבר הארגון תחת בעלויות של מוסדות שונים, היה מצומצם בהיקפו, מפוזר בכמה כוחות מקומיים, חסר פיקוד מרכזי, סבל ממחסור בתקציב ומסכסוכים שונים. תפקוד הארגון במאורעות תרפ"ט הבהיר להנהגת היישוב את הצורך החיוני בהגנה מאורגנת, ומתחילת שנות ה-30 החל הארגון לגדול ולהתפתח. הוקמו מפקדה ארצית ומטכ"ל ("הפיקוד העליון") לניהול הארגון ברמה הכלל ארצית ולתיאום פעילויות מבצעיות, שפעלו תחת מרות הנהגת היישוב בראשות דוד בן-גוריון. לנוכח המרד הערבי הגדול, החלה "ההגנה" לשתף פעולה עם הבריטים בגיוס נוטרים להגנה על היישובים היהודיים, ובהקמת יחידות לוחמים (הנודדת, פלוגות השדה ופלוגות הלילה) מתוך אסטרטגיה חדשה של התקפות יזומות נגד הפורעים, ופתחה קורסים מבצעיים ומפעלי ייצור נשק בשם תע"ש, שהפכו אותה לארגון מבצעי של ממש. "ההגנה" גם החלה להשתתף במנגנון ההעפלה החשאית לארץ בהובלת ספינות המעפילים, וסייעה להקמת יישובי "חומה ומגדל".

ארגון ה"הגנה"

ההגנה

במלחמת העולם השנייה החל שיתוף הפעולה עם הבריטים כנגד סכנת הפלישה של גרמניה הנאצית, בעידוד הארגון לגיוס לצבא הבריטי ובהקמת כוח צבאי סדיר ומאומן בארץ - הפלמ"ח. לאחר המלחמה פעלה "ההגנה" נגד הבריטים במסגרת תנועת המרי העברי בפעולות גדולות, כגון פיצוץ תחנות הרדאר וליל הגשרים, ולאחריה החל דוד בן-גוריון להכין את הארגון להוות את הצבא העתידי של המדינה. לשם כך התפתח חיל השדה והוחל בגיוס כוחות לוחמים לחטיבות רגלים ובהקמת יחידות שונות בארגון (שירות אווירי, ימי, תותחנים, שריון ועוד), כדי שיוכלו לעמוד בהתקפות ערביי הארץ ובעיקר מפני צבאות ערב.

"ההגנה" ניהלה את השלבים הראשונים של מלחמת העצמאות, מהלחימה ביישובים ובכבישים וליווי השיירות אליהם, דרך המבצעים הגדולים לכיבוש הערים ואזורי הארץ מהגליל ועד הנגב באמצעות 11 חטיבות הלוחמים שהקימה מכוחותיה, ועד תחילת הפלישה של מדינות ערב לארץ ישראל. ל"הגנה" תרומה מכרעת לניצחון במלחמה זו. בשלהי מאי 1948, תוך כדי סערת הקרבות, הפך הארגון לצה"ל.

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות הנקראת גם מלחמת השחרור החלה ב-30 בנובמבר 1947. בבוקר היום שלאחר קבלת תוכנית החלוקה בעצרת האו"ם, פתחו ערביי ארץ ישראל בהתקפות כנגד היישוב היהודי בארץ ישראל כדי למנוע את יישומה. בכך נפתח השלב הראשון של המלחמה, המכונה לעיתים בשם "מלחמת האזרחים", משום שהלחימה התאפיינה בעימות צבאי מוגבל בין הכוחות הצבאיים של הערבים הפלסטינים לבין כוח המגן העברי של היישוב היהודי בא"י, אף על פי שיחידות מתנדבים מטעם הליגה הערבית (צבא ההצלה), ובהמשך גם מתנדבים מן האחים המוסלמים, השתתפו גם הם בלחימה בצד הערבי. היקף הלחימה הוגבל מאוד בשל נוכחות הצבא הבריטי, שהיה בתהליך של פינוי כוחותיו משטח ארץ ישראל המנדטורית. החל מראשית אפריל 1948 עבר כוח המגן העברי למתקפה באזורים שונים בא"י, ועד השלמת פינוי הצבא הבריטי ותום המנדט, הביסו את הכוחות הערביים הבלתי סדירים, שעמדו מולם.

ההפצה על ראשון לציון

ביום כ"ה באייר תש"ח 3.6.1948 בתאריך הנ"ל בשעה 10:47 הופצה תל אביב, והמטוסים המצריים בדרכם דרומה הפציצו את ראשון בשעה 11:15, ההפצה הייתה ע"י שני מטוסי: דקוטה וספיטפייר.

רחוב רוטשילד- בהפצה זו נהרגו למעלה מ-20 איש שהיו ברחוב ו-4 חיילים בג"פ. צרור שני שממנו התפוצצה פצצת תבערה אחת (היתר לא התפוצצו). פרצה שריפה ולא היו אבדות.

עין הקורא פינת מוהליבר- שני צרורות של פצצות הרסו בית מגורים ואחת נפלה בפתח מקלט והרגה 6 אנשים. שאר הפצצות נפלו בשטחים פתוחים. סה"כ הוטלו 31 פצצות ושלוש מתוכן לא התפוצצו.

ההפצה על ראשון לציון

כתוצאה מההפצות על העיר, נהרגו 30 אנשים, 25 מהם היו בני ראשון לציון. ביום ההפצה על ראשון לציון הופצו תל אביב, רחובות, צריפין, מולדת ורמת גן. בערב הייתה התקהלות (כנראה לאחר הלוויה) נשמעה צפירת אזעקה ומטוס דקוטה הגיעו מכיוון הים אך לא הייתה הפצה. מודי אלון ז"ל במטוס המסרשמיצט הראשון הפיל בתל אביב דקוטה אחת ברצף אחרי השנייה והפיל אותה בין ראשון לציון ורחובות.

אישור

הנני מאשר/ת בזה

כ... כרמי אילן

בן

נפל ביום כ"ב אייר תש"ח

13648

הובא לסנוחת עולמים בבית הקברות

ביראן-3648

מנהל המחלקה

קצין/ת: מר/ת ששה אורבך

נפילתו

בזמן חופשתו, ראשון לציון הופצה אליהו חרד
לשלוש בני משפחתו ועל אף הפצרות חבריו שישבו
עימו במקלט חש לביתו שהוא רכוב על אופניים.

בדרך נפגע בראשו על ידי רסיס פצצה ומת כעבור
כמה שעות ביום כ"ה באייר תש"ח 3.6.1948 בו
ביום הובא למנוחת עולמים בבית הקברות בראשון
לציון. הניח אישה כרמלה ושני ילדים קטנים.

ההגנה בארץ ישראל
המפקדה הארצית

כה' סיון תש"ח
(2.7.48)

הנני אושר/ת בזה כי מילך אליהו כרמי בן

נפל בשעת אלו הפקידו ביום כ"ב אייר תש"ח (3.6.48) ביראן-3648.

האוצר, היטוב הפקידו וההגנה הפקידו יסאו לזאת האין את

וכר אליהו אשר נפל בהגנה הארץ ובאצרכה לו חרותו ולצאונתו.

אפקיד
ההגנה

לגב' כרמלה כרמל

ראשון לציון

לזכר אליהו כרובי הייך.

כאשר שואלים " בזכות מה הגיע צבור הפועלים הסאורגן למעמדו ולהישגיו של היום?" - הרי התשובה היא: בזכות אותם החברים הפעילים מן השורה שאחד מהם היה אליהו כרובי .

חניך תנועת הפועלים הציונית עוד סימי בעוריו בחייל, שאף להגשים הלכה למעשה את רעיונותיה במולדת. ואת דרכו למסרה הזאת הלך בלי הסוס ובלי ססיה, תמיד בכוון ישר .

וישר היה אליהו. חבריו לעבודה בבית חרושת לנגרות " תרזיה " בראשון-לציון שמו בו את אמונם ללא הסתייגות והוא שמש להם שליח צבור נאמן ומוכשר בראשונה בועד הפועלים ואחרי כן, עם הקמת הקואופרטיב, נבחר כחבר ההנהלה. בתפקיד הזה הופיע כמזפון חי של עקרונות ההסדרות. בכל פרצו עמד על יחסים הוגנים בין העובד לבין המפעל, בין חבר לבין חבר ובסיוח נלחם בתופעות

הסליליות שקואופרטיב עלול להתנסות בהן. פעולם לא נרתע מלומר את אשר ראה כאמת והיה מקיים בחיי יום-יום את המאמר " הוכח תוכיח את עמיתך". לכל חבר דורש עצה או עזרה היתה כתובת קבועה - (אליהו פנו) והוא לא חס על זמנו על כוחו בהענותו להם.

בסקום עבודתו היה, במחסה בסוח, כאשר נשמעו צופרי האזעקה לפני השעה 11 נאותו יום ה', כ"ה אייר תש"ח. האויב המצרי פקר את ראשון-לציון. התפוצצויות חזקות נשמעו מכוון המושבה ותמרובי עשן נראו עולים. אליהו היה מלא חרדה לסלום אשתו ושני ילדיו ואמר לסהר הביתה. לא הועילו כל אזהרות ^{הפצצות} החברים. גם הפעם הזאת - האחרונה - עמד על שלו ויצא לדרך כשסוסים האויב חגים מעל. סמוך להצטלבות הרחוב דרור עם הכביש הראשי פגע בו הרסיס הקטלני והוא נפל, רק בן-34. עזבתנו, אליהו, אולם אנחנו לא נשכחך.

ב-1996 הוקמה על-ידי עיריית ראשון לציון בגן העיר בסמוך למקום בו נפלו פצצות המטוסים המצריים, אנדרטה לזכר קורבנות ההפצצה המצרית, בעיצובו של דוד כ"ץ.

ביבליוגרפיה

- אתר "יזכור"
- אתר "גלעד לזכרם בני ראשון לציון"
- רוב המידע נלקח מ"אלבום ההנצחה של אליהו כרובי" מבית יד לבנים ראשל"צ
- אתר "ויקיפדיה"
- אתר " אלבום משפחות ממוחשב" מבית מוזיאון ראשון- לציון

בנימה אישית...

קים- למדתי על אליהו ומשפחתו, על התקופה שקדמה להקמת המדינה. למדתי להעריך יותר את חיילי צה"ל ואת החללים שהגנו על המדינה בגופם ושבזכותם יש לנו בית ומדינה לחיות בה.

נויה- למדתי על אליהו כרובי ז"ל, על תרומתו הרבה למדינה ועל אישיותו. לקחתי איתי מפה להכיר מסע של חיים שלמים של אדם אשר עשה כל כך הרבה בשביל המדינה, בשביל המשפחה שלו ובשבילנו דור העתיד.

מגישים : קים אסף ונויה אליאס
י"א 1, מקיף ו' ע"ש יגאל אלון
בהדרכת : צור כבשנה ברטל וגילת פט
יוני, 2023

יהי זכרו ברוך!

